

HLAVA II

OBČANÉ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ

§ 6

[Občan hlavního města Prahy a městské části]

(1) Občanem hlavního města Prahy je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a v hlavním městě Praze je přihlášená k trvalému pobytu.

(2) Občanem městské části je občan hlavního města Prahy, který je v městské části přihlášen k trvalému pobytu.

K § 6

Hlavní město Praha i městská část jsou organizovány na principu územním a osobním (územní společenství občanů). Občanství hlavního města Prahy je vázáno na současné splnění 2 podmínek, a to státní občanství České republiky a přihlášení k trvalému pobytu na území hlavního města Prahy. Problematika nabývání státního občanství České republiky je na základě čl. 12 Ústavy upravena zákonem č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Občanství České republiky lze nabýt narozením, určením otcovství, osvojením, nalezením na území České republiky, udělením, prohlášením, nebo v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče. Každý občan v České republice musí být přihlášen k trvalému pobytu na území České republiky (§ 10 odst. 1 zák. o evidenci obyvatel). Místo trvalého pobytu si volí občan zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Údaj o státním občanství a o trvalém pobytu je veden v informačním systému evidence obyvatel, jehož správcem je Ministerstvo vnitra.

Každý občan hlavního města Prahy je zároveň občanem městské části, na jejímž území je přihlášen k trvalému pobytu. Přihlásí-li se tedy státní občan České republiky k trvalému pobytu na území některé městské části, stává se automaticky občanem této městské části i hlavního města Prahy. Přihlášení k trvalému pobytu se provádí na tzv. ohlašovně, kterou je v hlavním městě Praze úřad městské části.

Se statutem občana hlavního města Prahy a občana městské části jsou spojena práva vztahující se k územní samosprávě (podrobněji komentář k § 7 a § 8).

Související ustanovení:

§ 7 a § 8 – práva občana hlavního města Prahy a městské části

Související předpisy:

Ústava, – zák. o státním občanství, – zák. o evidenci obyvatel

Literatura:

COGAN, R. *Zákon o krajích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.

KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J. *Zákon o obcích. Komentář*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022.

KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017.

KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007.

KOUDELKA, Z. *Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003*. Praha: Linde, 2003.

KOUDELKA, Z. *Obce a kraje*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2001.

PRŮCHA, P. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011.

Stanoviska a metodická doporučení ODK MV:

Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 9 – Nejčastější nedostatky při výkonu samostatné působnosti obcí.

§ 7

[Práva občana hlavního města Prahy]

Občan hlavního města Prahy, který dosáhl věku 18 let, má právo

- a) volit a být volen do zastupitelstva hlavního města Prahy za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,³⁾
- b) hlasovat v místním referendu⁴⁾ konaném na celém území hlavního města Prahy, jehož předmětem jsou záležitosti spadající do samostatné působnosti hlavního města Prahy, za podmínek stanovených zákonem,
- c) požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou hlavního města Prahy nebo zastupitelstvem hlavního města Prahy; je-li žádost podepsána nejméně 1 000 občanů hlavního města Prahy, musí být projednána na jejich zasedání nejpозději do 60 dnů,
- d) vyjadřovat na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy v souladu s jednacím řádem svá stanoviska,
- e) nahlížet do rozpočtu hlavního města Prahy a do závěrečného účtu hlavního města Prahy za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva hlavního města Prahy, do usnesení rady hlavního města Prahy, výborů zastupitelstva hlavního města Prahy a komisí rady hlavního města Prahy a pořizovat si z nich výpisy,
- f) podávat orgánům hlavního města Prahy návrhy, připomínky a podněty; podání orgány hlavního města Prahy vyřizují bezodkladně, nejdéle do 60 dnů,
- g) vyjadřovat se k návrhu rozpočtu hlavního města Prahy a k závěrečnému účtu hlavního města Prahy za uplynulý kalendářní rok, a to buď písemně ve stanovené lhůtě, nebo ústně na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy.

³⁾ Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 247/1995 Sb.

⁴⁾ Zákon č. 298/1992 Sb., o místním referendu, ve znění zákona č. 152/1994 Sb.

K § 7

Komentované ustanovení obsahuje výčet nejzákladnějších politických práv občana hlavního města Prahy, který dosáhl věku 18 let. Tento výčet není taxativní, neboť práva občana mohou být založena též jinými právními předpisy (zejména Ústava) anebo jinými ustanoveními zákona o hlavním městě Praze (např. právo příslušníka národnostní menšiny podle § 78).

K písm. a)

Právo volit do zastupitelstva hlavního města Prahy je označováno jako aktivní volební právo, zatímco právo být volen do tohoto orgánu jako volební právo pasivní. Podmínky, za nichž dochází k realizaci tohoto práva, stanoví zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. Právo volit je přiznáno každému občanu hlavního města Prahy staršímu 18 let (věku 18 let musí dosáhnout nejpozději v den voleb, konají-li se volby ve dvou dnech, pak nejpozději druhý den voleb), pokud u něj neexistují překážky výkonu volebního práva. Těmito překážkami jsou:

- a) zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva podle občanského zákoníku (§ 55 a násl. obč. zák.),
- b) zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu ochrany zdraví lidu podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), nebo
- c) výkon služby vojáka z povolání v zahraničí nebo výkon služby vojáka v záloze v zahraničí, vyžaduje-li to plnění povinností z této služby vyplývajících, nebo služba vojáka z povolání v zahraničí.

Ačkoliv komentované ustanovení přiznává aktivní a pasivní volební právo do zastupitelstva hlavního města Prahy pouze občanům hlavního města Prahy (starším 18 let), přísluší toto právo též každému občanu EU, který má bydliště v příslušném státě EU, a to za stejných podmínek jako státní příslušník tohoto státu (čl. 40 Listiny EU). Problematika bydliště, resp. pobytu cizinců – občanů EU na území ČR je upravena zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Cizinec – občan EU může být na území České republiky přihlášen k přechodnému pobytu (§ 87a násl. zák. o pobytu cizinců) anebo k trvalému pobytu (§ 87g a násl. zák. o pobytu cizinců). Pro přiznání aktivního a pasivního volebního práva do zastupitelstva hlavního města Prahy není rozhodné, o jakou formu pobytu cizince – občana EU se jedná.

K písm. b)

Podmínky provádění místního referenda upravuje zákon č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, který nahradil zákon č. 298/1992 Sb., o místním referendu.

Překážky výkonu hlasovacího práva v místním referendu jsou obdobné jako překážky výkonu volebního práva [(viz komentář k § 7 písm. a)]. Oproti volebnímu právu je překážkou výkonu hlasovacího práva v místním referendu vedle omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody též omezení osobní svobody z důvodu vazby. Výkon vojenské činné služby je překážkou hlasovacího práva v místním referendu pouze v případě, že účast v místním referendu neumožňuje plnění povinností z této služby vyplývajících.

Předmětem místního referenda může být jakákoliv záležitost, která patří do samostatné působnosti hlavního města Prahy nebo městské části. V místním referendu se tedy nelze vyjadřovat k otázkám patřícím do přenesené působnosti orgánů hlavního města Prahy (např. zda má být vydáno stavební povolení na konkrétní stavbu). Stejně tak není možné v místním referendu hlasovat o otázkách, které se týkají území jiné obce (např. zda má být na území jiné obce vybudována spalovna odpadu, jejíž provoz bude mít vliv i na občany hlavního města Prahy).

K písm. c)

Právo občana hlavního města Prahy požadovat projednání určité záležitosti v samostatné působnosti radou hlavního města Prahy nebo zastupitelstvem hlavního města Prahy je výrazem jednoho ze základních znaků územně samosprávných celků, totiž znaku samosprávy. Právo občanů podílet se na chodu věcí veřejných je jednou z demokratických zásad, která je vyjádřena v Evropské chartě místní samosprávy.

Každá záležitost, u níž je požadováno projednání v radě hlavního města Prahy nebo zastupitelstvu hlavního města Prahy, musí být tomuto orgánu předložena. Jedná-li se o žádost doloženou podpisy nejméně 1 000 občanů hlavního města Prahy, pak je povinností příslušného orgánu ji projednat na svém zasedání nejpozději do 60 dnů ode dne doručení. Ostatní žádosti pak musí být příslušnému orgánu předloženy, avšak je na jeho rozhodnutí, zda záležitost zařadí na program svého zasedání či nikoliv. Právu občana totiž neodpovídá žádná povinnost rady hlavního města Prahy nebo zastupitelstva hlavního města Prahy.

Lhůta, v níž má být žádost doložená určitým počtem podpisů občanů hlavního města Prahy projednána příslušným orgánem hlavního města Prahy, je lhůtou pořádkovou, která naplňuje zásadu legitimního očekávání činnosti veřejné správy. Pro hlavní město Prahu je stanovena jednotná lhůta 60 dnů, bez ohledu na to, který orgán má záležitost projednat. U ostatních krajů a obcí jsou stanoveny lhůty dvě, a to obecná 60 dnů a speciální 90 dnů v případě, že záležitost má být projednána zastupitelstvem kraje či obce [§ 16 odst. 2 písm. f) obecního zřízení a § 12 odst. 2 písm. e) krajského zřízení]. Tento neodůvodněný rozdíl by měl být odstraněn při nejbližší novelizaci zákona o hlavním městě Praze.

Důvodem pro vázání povinnosti projednat určitou záležitost ve stanovené lhůtě na určitý počet podpisů občanů hlavního města Prahy je zamezení zneužívání tohoto práva občana některými jednotlivci či skupinami, které by mohlo vést k nadbytečnému zatěžování orgánů hlavního města Prahy a mnohdy i k zablokování jednání těchto orgánů. Na druhé straně je ale nutno konstatovat, že je-li žádost podepsána alespoň 1 000 občanů hlavního města Prahy, jedná se o záležitost vyjadřující *de facto* obecný či širší zájem, a proto by mu měla být věnována ze strany orgánů hlavního města Prahy náležitá pozornost.

K písm. d)

Právo občana hlavního města Prahy vyjadřovat na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy v souladu s jednacím řádem svá stanoviska je stejně jako právo občana hlavního města Prahy požadovat projednání určité záležitosti v samostatné působnosti radou hlavního města Prahy nebo zastupitelstvem hlavního města Prahy výrazem jednoho ze základních znaků územně samosprávných celků, totiž znaku samosprávy. Právo občanů podílet se na chodu věcí veřejných je jednou z demokratických zásad, která je vyjádřena v Evropské chartě místní samosprávy.

Podrobnosti upravující právo občana vyjadřovat na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy svá stanoviska obsahuje jednacím řád zastupitelstva hlavního města Prahy, který je schvalován zastupitelstvem hlavního města Prahy. Podle úpravy obsažené v jednacím řádu zastupitelstva hlavního města Prahy platného v době vydání tohoto komentáře „občané hlavního města Prahy, kteří dosáhli věku 18 let a nejsou členy zastupitelstva hlavního města Prahy, mohou na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy vyjadřovat svá stanoviska, a to vždy po úvodním slovu předkladatele materiálu. Vystoupení může trvat nejvýše 3 minuty“ (čl. 9 odst. 1).

Omezení doby pro vyjádření stanoviska občana hlavního města Prahy je v souladu s právním názorem Ministerstva vnitra vyjádřeným ve stanovisku ODK MV č. 3/2008: „... Bližší podmínky stanovené jednacím řádem mohou výkon tohoto práva pouze přiměřeným způsobem usměrnit, nemohou jej však zcela vyloučit či stanovit taková omezení, která by jeho výkon de facto znemožnila (např. nelze omezit délku vystoupení občana pouze na 30 vteřin). Kromě úpravy procedurálních otázek (např. způsobu udělování slova, přihlašování do diskuse, pořadí vystupujících atp.) bude přípustné i omezení délky vystoupení každého občana obce k jednotlivému bodu (tato doba přitom musí být dostatečná k tomu, aby občan obce mohl své právo vůbec uplatnit). Jednací řád může rovněž upravit oprávnění předsedajícího odejmout občanovi obce slovo, pokud nebude hovořit k projednávané věci či pokud překročí stanovený časový limit...“. Uvedený závěr je nutno aplikovat naprosto stejně i na hlavní město Prahu, neboť právní úprava práva občana obce vyjadřovat stanoviska na zasedání zastupitelstva obce v zákoně o obcích se neliší od právní úpravy obsažené v zákoně o hlavním městě Praze.

Ministerstvo vnitra se ve svém stanovisku ODK MV č. 2/2009 zabývalo též otázkou, zda je možné stanovit pro realizaci tohoto práva občana pouze písemnou formu a dospělo k závěru, že „... stanovení povinnosti občanů v jednacím řádu zastupitelstva vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska pouze písemně představuje nepřípustné omezení tohoto práva občana obce“. Uvedený závěr je nutno aplikovat naprosto stejně i na hlavní město Prahu, neboť právní úprava práva občana obce vyjadřovat stanoviska na zasedání zastupitelstva obce v zákoně o obcích se neliší od právní úpravy obsažené v zákoně o hlavním městě Praze.

K písm. e)

Právo občana hlavního města Prahy nahlížet do rozpočtu hlavního města Prahy a do závěrečného účtu hlavního města Prahy za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva hlavního města Prahy, do usnesení rady hlavního města Prahy, výborů zastupitelstva hlavního města Prahy a komisí rady hlavního města Prahy a pořizovat si z nich výpisy, patří jako další do skupiny zásad vyjádřených v Evropské chartě místní samosprávy.

V souvislosti s realizací práva na pořizování výpisů z usnesení a zápisů z jednání je nutno se zabývat otázkou, zda je přípustné, aby si občan hlavního města Prahy pořizoval místo výpisů např. fotografie svým vlastním fotoaparátem. Uvedená otázka je poměrně často předmětem rozhodnutí soudů, byť se tato rozhodnutí týkají výpisů ze správních či daňových spisů (např. NSS 7 Azs 3/2008-64), kde soudy dospívají k jednotnému závěru, že by „... účastník řízení, kterého se toto řízení týká, neměl právo učinit si kopii ze spisu sám vlastními prostředky na své náklady (např. vlastním fotoaparátem). Toto jeho právo není odepřeno žádným ustanovením správního řádu ani zákona o azylu a není ani odůvodnitelné... Technické prostředky v dnešní době umožňují tento postup bez toho, aby vznikly správnímu orgánu nějaké náklady, či správní orgán nějak výrazněji obtěžovaly. Ospravedlnitelné není ani to, aby byl účastník řízení zamezen přístup k podkladům rozhodnutí takovým způsobem, že mu je umožněno do nich nahlížet a činit si výpisy nebo si z nich opisovat, avšak mnohem (pro obě strany) rychlejší technický postup, např. ofocení podkladů, není správním orgánem účastníkovi řízení umožněn“. S přihlédnutím k výše uvedené ustálené judikatuře je nutno připustit, aby si občan hlavního města Prahy mohl pořizovat fotografie usnesení nebo zápisů z jednání orgánů hlavního města Prahy.

K písm. f)

I právo občana hlavního města Prahy podávat orgánům hlavního města Prahy návrhy, připomínky a podněty (dále jen „návrhy“) patří do skupiny práv garantovaných Evropskou chartou místní samosprávy. Tyto návrhy mohou být podávány jak písemnou, tak i ústní formou (např. na jednání příslušného orgánu hlavního města Prahy).

Zákon o hlavním městě Praze stanoví pro vyřízení návrhů, připomínek a podnětů občana hlavního města Prahy lhůtu bezodkladně, nejdéle však 60 dnů. Lhůta počíná běžet dnem následujícím po doručení návrhu hlavnímu městu Praze. Problém s dodržением lhůty 60 dnů může nastat v případě, že návrh občana má projednat zastupitelstvo hlavního města Prahy, neboť podle § 60 odst. 1 věty poslední se zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy svolává podle potřeby, nejméně však jednou za 3 měsíce. Koná-li se tedy zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy až za 3 měsíce od skončení předchozího zasedání (využíváno v letních měsících, kdy zářijové zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy bývá svoláváno tak, aby se konalo do 3 měsíců od konání zasedání červnového), pak není reálné lhůtu 60 dnů dodržet. Možným řešením by bylo svolání zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy v průběhu prázdnin tak, aby byla dodržena lhůta 60 dnů. Na druhou stranu je však nutno si uvědomit, že lhůta 60 dnů je lhůtou pořádkovou, jejíž nedodržení nemá žádné právní následky.

Ačkoliv právní úprava práv občana hlavního města Prahy a práv občana obce či kraje je téměř totožná, v otázce lhůty pro vyřízení návrhu občana kraje či obce se právní úpravy zásadním způsobem odlišují. U krajů i obcí je lhůta pro vyřízení návrhu občana stanovena v délce 90 dnů, čímž odpadá problém s nekonáním zasedání zastupitelstva obce či kraje v době kratší než 3 měsíce. Za účelem sjednocení právní úpravy ve všech zákonech týkajících se územní samosprávy a zejména z důvodu odstranění možného nedodržování ustanovení zákona o hlavním městě Praze připravuje hlavní město Praha novelizaci tohoto ustanovení tak, aby i v případě orgánů hlavního města Prahy byla lhůta pro vyřízení návrhu občana hlavního města Prahy stanovena v délce 90 dnů.

K písm. g)

Právo občana hlavního města Prahy vyjadřovat se k návrhu rozpočtu hlavního města Prahy a k závěrečnému účtu hlavního města Prahy za uplynulý kalendářní rok by se mohlo jevit duplicitním ve vztahu k právu občana hlavního města Prahy vyjadřovat na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy v souladu s jednacím řádem svá stanoviska [§ 7 písm. d)]. O duplicitu se však může jednat pouze zdánlivě, neboť obecné právo občana hlavního města Prahy vyjadřovat na zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy svá stanoviska je vázáno pouze na dobu konání zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy, zatímco vyjádření k návrhu rozpočtu hlavního města Prahy či k závěrečnému účtu hlavního města Prahy může občan podat v písemné podobě již před konáním zasedání zastupitelstva hlavního města Prahy, na kterém má být tento dokument projednán.

Lhůta pro písemné vyjádření k návrhu rozpočtu hlavního města Prahy a k závěrečnému účtu hlavního města Prahy je stanovena při zveřejnění návrhu rozpočtu hlavního města Prahy na úřední desce Magistrátu hlavního města Prahy a zpravidla činí 15 dnů (§ 11 odst. 3 věta poslední a § 17 odst. 6 věta poslední rozpočtových pravidel úz. rozpočtů), tj. běží po celou dobu jejich zveřejnění na úřední desce.

Judikatura:

■ Podle právního názoru Nejvyššího správního soudu není občan obce oprávněným subjektem k tomu, aby mu podle § 94 odst. 1 obecního zřízení svědčilo právo předkládat návrhy k zařazení na pořad jednání připravovaného zasedání zastupitelstva. Toto právo podle téhož ustanovení mají jen zastupitelé, rada obce a výbory. Občan obce se proto může obrátit na oprávněnou osobu podle § 94 odst. 1 obecního zřízení se svým návrhem. Druhou možností je vystoupit v rámci rozpravy před hlasováním o programu zasedání zastupitelstva a přednést zde svůj návrh, případně vystoupit v té části zasedání zastupitelstva, která je vyhrazena pro iniciativy občanů. Pokud by si návrh osvojil někdo z přítomných osob s navrhovacím právem podle § 94 odst. 1 obecního zřízení, mohl by pak stěžovatelem přednesený požadavek navrhnout k zařazení na program zasedání. Nejvyšší správní soud však zdůrazňuje, že není povinností zastupitelstva takto přednesený návrh akceptovat, neboť o zařazení návrhů přednesených v průběhu zasedání zastupitelstva na program jednání rozhoduje samo zastupitelstvo. Nejvyšší správní soud shodně jako krajský soud zastává názor, podle něhož má každý občan obce právo vyjádřit své stanovisko ke všem projednávaným věcem na zasedání zastupitelstva, a to včetně programu zasedání zastupitelstva, neboť je projednáván jako jakákoli jiná věc. **(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2008, č. j. 3 Aps 1/2008-151)**

■ Postup podle § 16 odst. 2 písm. f) tohoto zákona (zákona o obcích) totiž evidentně předpokládá, že o podnětu ze strany občana (žádosti o projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce) bude nejprve tímto orgánem rozhodnuto, a teprve na základě kladného rozhodnutí dojde k samotnému projednání podnětu na zasedání rady či zastupitelstva obce. Povinnost projednat navrhovanou věc stanoví zákon pouze za situace, kdy návrh podá určitá kvalifikovaná část občanů obce (větš za středníkem). Nejednalo-li se o tento případ, neodpovídá právu „požadovat projednání určité záležitosti“ povinnost orgánu obce této žádosti vyhovět. **(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2007, č. j. 3 Aps 6/2006-76)**

■ Každý je oprávněn pořizovat si pro své účely zvukový záznam zasedání zastupitelstva obce, a to včetně proslovů či jiných projevů soukromých osob, neboť nemají charakter projevů osobní povahy. Pokud by i přesto některá ze soukromých osob měla za to, že pořizováním zvukového záznamu jejího vystoupení v rámci zasedání zastupitelstva obce jsou dotčena její osobnostní práva, může se ochrany těchto práv domáhat jen cestou žaloby k soudu ve věcech občanskoprávních, neboť řešení takového sporu náleží výhradně do působnosti a pravomoci soudu. **(rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 3. 2012, č. j. 8 A 316/2011-47)**

■ Pokud krajské zřízení stanovuje, že občané kraje mají právo vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva k projednávaným věcem, in praxi to znamená, že občané kraje mohou svá stanoviska vyjadřovat průběžně ke všem jednotlivým věcem, které jsou projednávány na zasedání zastupitelstva, a nikoli pouze v určeném bodu programu. **(rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 5. 2007, sp. zn. 15 Ca 196/2006)**

■ Občan kraje má nejen právo vyjadřovat se k projednávaným věcem zařazeným na program zasedání zastupitelstva, nýbrž má i právo vyjádřit se k samotnému programu zasedání zastupitelstva, a to ještě před jeho schválením; vyplývá to z § 12 odst. 2 písm. b) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení). **(usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 29. 5. 2006, sp. zn. 15 Ca 164/2005)**

Související ustanovení:

§ 1 – postavení hlavního města Prahy a jeho orgány, § 6 – občan hlavního města Prahy a městské části, § 16 – samostatná působnost hlavního města Prahy, § 48 a násl. – zastupitelstvo hlavního města Prahy

Související předpisy:

rozpočtová pravidla úz. rozpočtů, – zák. o volbách do zastupitelstev obcí, – zák. o místním referendu

Literatura:

- COGAN, R. *Zákon o krajích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.
- KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J. *Zákon o obcích. Komentář*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022.
- KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017.
- KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007.
- KOUDELKA, Z. *Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003*. Praha: Linde, 2003.
- KOUDELKA, Z. *Obce a kraje*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2001
- PRŮCHA, P. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Práva občanů obce (obecná část)*. Praha: Edice dobré správní praxe, 2010.

Stanoviska a metodická doporučení ODK MV:

- Stanovisko č. 1/2006 – Právo občana obce požadovat kopie usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce zápisů ze schůzí rady obce.
- Stanovisko č. 3/2008 – Právo občana obce vyjádřit na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska k projednávaným věcem.
- Stanovisko č. 4/2008 – Vztah práva občana obce požadovat projednání určité záležitosti v samostatné působnosti radou nebo za zastupitelstvem obce a práva podávat orgánům obce návrhy, podněty a připomínky.
- Stanovisko č. 5/2008 – Právo občana obce požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce.
- Stanovisko č. 6/2008 – Právo občana obce podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.
- Stanovisko č. 2/2009 – Úprava formy realizace práva občana obce vyjádřit na zasedání zastupitelstva svá stanoviska v jednacím řádu.
- Stanovisko č. 11/2010 – Vyřizování stížností na člena zastupitelstva obce.
- Stanovisko č. 5/2011 – Povinnosti obce související s projednáním závěrečného účtu spolu se zprávou o výsledcích hospodaření obce v zastupitelstvu obce.
- Stanovisko č. 1/2015 – Lhůta pro projednání záležitosti v samostatné působnosti orgánem obce.
- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 4 – Informování obce o své činnosti a participace občanů na územní samosprávě.
- Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 9 – Nejčastější nedostatky při výkonu samostatné působnosti obcí.

§ 8**[Práva občana městské části]**

Občan městské části, který dosáhl věku 18 let, má právo

- a) **volit a být volen do zastupitelstva městské části za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,³⁾**
- b) **hlasovat v místním referendu,⁴⁾ jehož předmětem jsou záležitosti spadající do samostatné působnosti městské části, za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem,**
- c) **požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou městské části nebo zastupitelstvem městské části; je-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů městské části, musí být projednána na jejich zasedání nejpozději do 60 dnů,**

- d) vyjadřovat na zasedání zastupitelstva městské části v souladu s jednacím řádem svá stanoviska,
- e) nahlížet do rozpočtu městské části a do závěrečného účtu městské části za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva městské části, do usnesení rady městské části, výborů zastupitelstva městské části a komisí rady městské části a pořizovat si s nich výpisy,
- f) podávat orgánům městské části návrhy, připomínky a podněty; podání orgány městské části vyřizují bezodkladně, nejdéle do 60 dnů,
- g) vyjadřovat se k návrhu rozpočtu městské části a k závěrečnému účtu městské části za uplynulý kalendářní rok, a to buď písemně ve stanovené lhůtě, nebo ústně na zasedání zastupitelstva městské části.

³⁾ Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 247/1995 Sb.

⁴⁾ Zákon č. 298/1992 Sb., o místním referendu, ve znění zákona č. 152/1994 Sb.

K § 8

Práva občana městské části jsou s jednou drobnou výjimkou totožná s právy občana hlavního města Prahy. Z tohoto důvodu se komentář týká pouze § 8 písm. c), resp. pouze odchylky spočívající v počtu podpisů potřebném k projednání určité záležitosti v samostatné působnosti radou městské části nebo zastupitelstvem městské části. U ostatních ustanovení § 8 se odkazuje na komentář k § 7.

K písm. c)

Každá záležitost, u níž je požadováno projednání v radě městské části nebo zastupitelstvu městské části, musí být tomuto orgánu předložena. Jedná-li se o žádost doloženou podpisy nejméně 0,5 % občanů městské části, pak je povinností příslušného orgánu ji projednat na svém zasedání nejpozději do 60 dnů ode dne doručení. Stanovení odlišného počtu podpisů u orgánů městské části reflektuje odlišnost v počtu občanů hlavního města Prahy a občanů městské části. Převzetí zákonem stanoveného počtu podpisů potřebného na úrovni hlavního města Prahy (1 000 občanů) i na úrovni městské části není možné, protože celkový počet obyvatel v některých městských částech nedosahuje zákonem stanoveného počtu (např. městská část Praha-Benice, Praha-Nedvězí). V jiných městských částech by stanovení 1 000 podpisů bylo absurdní, neboť by žádost musela podepsat většina občanů městské části (např. městská část Praha-Koloděje).

Použití jiného způsobu stanovení potřebného počtu podpisů na úrovni městských částí (místo konkrétního čísla je užit procentuální podíl) vychází ze skutečnosti, že počet občanů v jednotlivých městských částech se značně liší. Na druhou stranu je nutno zajistit rovná práva občanů v hlavním městě Praze bez ohledu na to, občany které městské části jsou. Z tohoto důvodu se jeví jako neobjektivnější procentuální podíl z celkového počtu občanů dané městské části.

Související ustanovení:

§ 4 odst. 1 – orgány městské části, § 6 – občan hlavního města Prahy a městské části, § 18 – samostatná působnost městské části, § 87 a násl. – zastupitelstvo městské části

Související předpisy:

rozpočtová pravidla úz. rozpočtů, – zák. o volbách do zastupitelstev obcí, – zák. o místním referendu

Literatura:

COGAN, R. *Zákon o krajích. Komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.

KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., JANEČEK, J. *Zákon o obcích. Komentář*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022.

KOPECKÝ, M. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017.

KOUDELKA, Z. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007.

KOUDELKA, Z. *Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003*. Praha: Linde, 2003.

KOUDELKA, Z. *Obce a kraje*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2001.

PRŮCHA, P. *Místní správa*. Brno: Masarykova univerzita, 2011.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Práva občanů obce (obecná část)*. Praha: Edice dobré správní praxe, 2010.

Stanoviska a metodická doporučení ODK MV:

Stanovisko č. 1/2006 – Právo občana obce požadovat kopie usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce zápisů ze schůzí rady obce.

Stanovisko č. 3/2008 – Právo občana obce vyjádřit na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska k projednávaným věcem.

Stanovisko č. 4/2008 – Vztah práva občana obce požadovat projednání určité záležitosti v samostatné působnosti radou nebo za zastupitelstvem obce a práva podávat orgánům obce návrhy, podněty a připomínky.

Stanovisko č. 5/2008 – Právo občana obce požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce.

Stanovisko č. 6/2008 – Právo občana obce podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty.

Stanovisko č. 2/2009 – Úprava formy realizace práva občana obce vyjádřit na zasedání zastupitelstva svá stanoviska v jednacím řádu.

Stanovisko č. 11/2010 – Vyřizování stížností na člena zastupitelstva obce.

Stanovisko č. 5/2011 – Povinnosti obce související s projednáním závěrečného účtu spolu se zprávou o výsledcích hospodaření obce v zastupitelstvu obce.

Stanovisko č. 1/2015 – Lhůta pro projednání záležitosti v samostatné působnosti orgánem obce.

Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 4 – Informování obce o své činnosti a participace občanů na územní samosprávě.

Metodické doporučení k činnosti územních samosprávných celků č. 9 – Nejčastější nedostatky při výkonu samostatné působnosti obcí.

§ 9**[Práva dalších fyzických osob]**

(1) Oprávnění uvedená v § 7 a 8 má i fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let, je cizím státním občanem a je hlášena k trvalému pobytu v hlavním městě Praze nebo městské části, stanoví-li tak mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.

(2) Oprávnění uvedená v § 7 písm. c) až g) a v § 8 písm. c) až g) má i fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území hlavního města Prahy nebo městské části nemovitost.